

מעורב

גליון מס' 6 | פברואר 2012, שנת תשע"ב

עיתון היחידה
למעורבות חברתית
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב



[מרחק]

4 | מתערבבים

5 | שירת הארץ

6 | מדוע המושג 'פריפריה' מרגיע ולא גורם להעמקת המחאה החברתית ד"ר אפרים דוידי

8 | אוניברסיטת באר-שבע רביב לוטם

9 | הרהורים על גאוה ופריפריה מאור הורנשטיין

10 | כיצד אפשר להפוך את הדרום לפחות פריפריאלי תמר סתר מראיינת את פרופסור רפי בר-אל

13 | חשבון פשוט הדס אלוני

15 | ובינהן יעל שדות



"מעורב" - עיתון היחידה למעורבות חברתית, אוניברסיטת בן גוריון בנגב מופק על-ידי היחידה למעורבות חברתית מנהלת היחידה: עו"ד ורד סרוסי כ"ץ
 עריכה ועריכה לשונית: הדס אלוני ותמר סתר
 מנהל העיתון: אילן קלגרד
 עיצוב גרפי: עיצובי הנגב
 קריקטורה ב"מתערבבים": שי גליקמן
 טלפון המערכת: 08-6461788, פקס: 08-6472921 | מעורב
 דואר אלקטרוני: hadas.ltd@gmail.com | tamar.setter@gmail.com
 בית-דפוס: דפוס אוניברסיטת בן-גוריון
 תודה לד"ר גדעון כץ

עיתון מעורב מבקש לתת ביטוי לקשת של דעות. הדעות המוצגות בגיליון הן על דעת הכותבים בלבד ולא על דעת היחידה למעורבות חברתית ו/או האוניברסיטה.

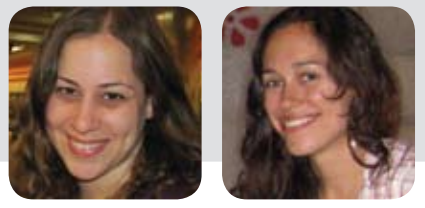
ברוכים הבאים

במדינת ישראל, הנחשבת למדינה קטנה בגודלה, יש פערים רבים: פערים בין יהודים לערבים, בין דתיים לחילוניים, בין שמאלנים לימנים, בין בעלי הון לאנשים המתקשים "לסגור את החודש" ובין המרכז לפריפריה. כמובן יש עוד פערים רבים, מדוברים פחות אולי, כמו בין הומואים להומופובים, בין נשים לגברים או בין מזרחים לאשכנזים ועוד. ריבוי הפערים בתוך החברה הישראלית מעיד על הקונפליקטים העומדים בבסיסה, ועל היותה חברה הנמצאת במאבק תמידי על שליטה: לאיזו קבוצה יינתן הכוח? האם יש אפשרות שהפער יצטמצם בין הקבוצות השונות? האם עליו להצטמצם?

בגיליון השני של "מעורב" לשנת תשע"ב ניסינו להתמודד עם סוגיות מורכבות אלו, בשימונו דגש על שאלת המרכז למול הפריפריה. מאור הורנשטיין עוסק בטורו בשאלה מה כוחה של הקהילה הגאה בבאר-שבע. ד"ר אפרים דוידי עוסק בשאלה המורכבת מהי פריפריה ואיך הממשלה מגדירה פריפריה. רביב לוטם מבקר את האוניברסיטה על-כך שהיא בוחרת להיות מנותקת מהעיר באר-שבע, וכי היחסים היחידים שמתנהלים בינה לבין תושבי העיר הם בחזקת יחסי תורם ונתרם. יעל שדות נותנת לנו הצצה אל החייה המתנהלים בין המרכז לפריפריה. הראיון המרכזי בגיליון הוא עם פרופסור רפי בר-אל, כלכלן מהמחלקה לניהול ומדיניות ציבורית, שאיתו דנו בפתרונות כלכליים לצמצום המרחק בין המרכז לפריפריה.

אנו מציעות לכם, הקוראים, לנצל את הגיליון הזה כהזדמנות לבחינה עצמית: איפה אני ממקם/ת את עצמי בין המרכז לפריפריה? האם הקבוצה החברתית/כלכלית/פוליטית שאליה אני משתייכת/ת היא חלק מהקונצנזוס בישראל? מהי המשמעות של פריפריה בשבילי? (במדור שורה תחתונה תוכלו לראות את תשובותיהם של קוראים אחרים לשאלות אלו). במיוחד כעיתון דרומי, נראה לנו חשוב לעסוק בשאלות אלו ולהיות מודעים לאותו מרחק, נראה ובלתי-נראה, ולהשלכותיו על חיינו ותפישותינו.

הדס אלוני ותמר סתר, עורכות



שורה תחתונה | אייל, אשלים, רכז נוער ביישוב



פריפריה בשבילי זה קודם כל מקום טוב לחיות בו. יותר שקט כאן, ההוצאות יותר נמוכות והאנשים יותר טובים ויותר פתוחים. מצד שני הרבה אנשים כאן חיים בתחושה של הפקרה וזה חבל לדעתי. אני חושב שכל אדם, לא משנה איפה הוא גר, צריך לקחת אחריות על עצמו ועל חייו.

שורה תחתונה | מוריה, עלומים, כלכלה ומנהל שנה א'



עצם ההתייחסות שלנו למקום מסוים כפריפריה, עושה אותו כזה. אפשר לראות את זה בערים שכן התקדמו. למשל נתיבות מאוד התפתחה בשנים האחרונות - נפתחו עסקים ושרותים חדשים לתושבים. הבעיה היא בהתייחסות. אם נתייחס למקום כלא פריפריאלי זה מה שיקדם אותו למקום הזה.

לארץ הנכספת

אדם דובז'ינסקי

מונית הַכֶּסֶף נוסעת רק ברחובות תל אביב
 סליחה: תל אביב יפו
 היא לא מגיעה לחוף לארץ
 גם האפנים לא
 כל אחד זכאי לרדף אחרי עֶשְׂרו
 כלומר,
 לרוץ כמו קלב אחרי עצמו
 בנפיון עקר להשיגה
 או גרוץ מזזה
 להיות מספיל ולבוא בדלתותיה
 אבל בתנאי שהוא עלה לארץ
 סליחה: לתל אביב יפו
 בתנאי שעלה תל אביבה ונלעם שליט
 יש דרכים יש
 צמתים יש
 לאדם שרוצה
 תל אביב שולטתתתתת
 תל אביבה שליט
 תמונה אחת עם נלעם
 ומה יחליט רה"ם
 ומה עדו יחליט
 קלנו בעצה, יא חביבי
 יא גלעד שליט
 קלנו חוצה לארץ
 אמה לא לבד אפוא
 ורק שם
 תל אביב
 סליחה: תל אביב יפו

מדינת ישראל היא אגם ירוחם

ערן הדס

בואי נימלט ממלט אל מלט
 אל ירח דבש לא ממומש
 באגם
 ירוחם
 על הטיילת
 בדמיונו נאפר
 את מלונות הפאר
 באדום, צהוב, כחול אשר על שפת הים
 נבנה מגדל בבל ונשאל את הצבעים לשלומם:
 - אש לונכם, יא אחמר ואספר ואזרק זי שט אל בחר
 והם ישיבו: כמו צבעים בחניון בקניון של מאכער
 - הטיילת של אגם ירוחם היא תל-אביב,
 או רק נדמה לי?
 ישיבו: Azrieli is really Israeli
 אז בואי נדמיין שאנו עשירים ולו בסתר
 נגלוש באגם
 ירוחם על גלי האתר
 בגיטווי על סגווי ככבשה ואיילת
 אני אהיה טייס, ואת תהיי דיילת
 נרחף ונתהה: מי מרצף
 לאגם
 ירוחם
 את הטיילת?

מתניה דויד גיל

התפקיד שלי: אני משתתף בפרויקט הדירות הפתוחות כבר שלוש שנים. במסגרת תפקידי אני מתגורר בשכונה י"א (בסוף מצדה!!), כאן אני מעביר חוג כדורגל לילדים ומשמש כחונך לאחד מהילדים בשכונה.

חוויה משמעותית במסגרת התפקיד: בשנה שעברה, לאחר שסיימתי להעביר חוג, אחד הילדים ניגש אליי וביקש שאלווה אותו הביתה. כששאלתי מדוע, הוא סיפר לי שיש כמה ילדים גדולים יותר שרוצים להרביץ לו. הסכמתי, וליוויתי אותו הביתה. במהלך הדרך נתקלנו בילדים הללו - שמרתי עליו והילדים לא הרימו עליו יד, אך עקבו אחריו עד הכניסה לבית שלו. כשהגענו לביתו, הילדים הלכו. הוא הודה לי על כך שהגנתי עליו, ובהמשך השנה הפך לאחד הילדים הטובים בחוג.

חוויה מצחיקה שקרתה לי בתפקיד: במהלך חוג שהעברתי בדירה שלי, החלטתי להכין עם הילדים כדורי שוקולד. הנחתי שהדירה תעבור את זה בשלום - אך לא כך היה! לאחר שסיימנו להכין את הכדורים, הבחנתי שיש קצת לכלוך, אבל לא ידעתי עד כמה! לאחר שהילדים הלכו, התחלתי לנקות את הסלון וראיתי שיש שוקולד בכל מקום! אפילו על התקרה ובין הספות! לא האמנתי, כאילו סופת שוקולד עברה שם!

הדבר שאני הכי אוהב בדירות הפתוחות זה שאתה הופך להיות חלק מהקהילה שאתה עובד איתה, כאשר אתה עושה זאת עם עוד סטודנטים שבאים בראש דומה - פשוט להנות איתם! יש כאן הווי חברתי אדיר!

3 דברים שאני לא יכול בלעדיהם: המסעדות בשכונה, כמו מסעדת "המנגל" (לא סתם שיפודייה) ופיצה דומינו, המקלחת המשופצת בדירה שלי - מים חמים ללא דאגות! ומוניות, שהן ללא ספק חלק לא מבוטל מחייו של סטודנט בשכונה י"א!



כשטח



שי גליקמן

שורה תחתונה | בר, נהריה, הנדסת תעשייה וניהול שנה ד'



פריפריה בשבילי היא שקט, רוגע וגם כל מה שלא בקונצוזום. כשמגיעים לחלק הדרומי והצפוני של כביש 6 נפסקת תאורת הכביש. למה? כי זו פריפריה. אם אני בפריפריה אני לא קיים בשביל חצי מהמדינה, ולפעמים זה דווקא עדיף.

שורה תחתונה | עדי, באר-שבע, ניהול שנה א'



פריפריה זה עניין תפיסתי שלא בהכרח קשור למרחק. אף-אחד לא מגדיר את אילת בתור פריפריה למשל. אני לא רואה הפקרה וקיפוח בדרום, אבל אני בטוחה שאנשים אחרים כן רואים. אני חושבת שכשיסיימו לבנות את עיר הבה"דים זה יפתח הרבה מקומות עבודה והממשלה תשקיע בנגב יותר.

'פריפריה' מרגיע ולא גורם להעמקת המחאה החברתית



ד"ר אפרים דויד,
מרצה במחלקה לעבודה
סוציאלית ובמחלקה
לפוליטיקה וממשל
באוניברסיטת בן גוריון בנגב.



המושג פריפריה מאפשר לנו להתמודד ביתר קלות, ביתר רוגע, עם מציאות לאומית, מעמדית, עדתית שהיא לעתים קשה ביותר. כמו כן, הוא בבחינת דה-פוליטיזציה של הדיון בסוגיות של פיתוח, שוויון, חלוקת משאבים. באחרונה קיבל המושג פריפריה גושפנקה מדעית, כאשר הלמ"ס קיבלה על עצמה לפתח מדד של פריפריאליות. איך מגדירים פריפריה? באופן לא מפתיע, מצא הלמ"ס שהיישובים הפריפריאליים ביותר הם אילת והמועצה האזורית אילת, מצד אחד, ומטולה והכפרים הערביים בגליל העליון מצד שני. מה שאומר שאם המדינה רוצה לדון בסוגיות חברתיות או כלכליות הנוגעות לפריפריה, אין לה כל צורך להזעיק סטטיסטיקאים או סוציולוגים או כלכלנים - מספיק שתרכוש מכשיר ג'י-פי-אס."

באחרונה נפגשתי עם קבוצת צעירים בדימונה כדי לשוחח על שאלות התעסוקה בפריפריה. בדרכי אל האולם הקטן, במרכז המסחרי, פגשתי את ידידי יצחק (ג'קי) אדרי, שבאותם הימים שבת רעב נגד הפרטת המים, ובדרישה להוזיל את מחירי הנוזל הקיומי. בשני האירועים, שלכאורה אינם קשורים אחד בשני, אבל נמצאים ברדיוס של כמאה מטרים אחד מהשני, התנקזו שתי הבעיות המרכזיות של תושבי הפריפריה: עלויות החיים הגבוהות כדי לקיים את המשפחה (מחירי המים, למשל, עלו אשתקד בארבעים ושמונה אחוזים, ותושבי דימונה, שערים ממוקמת במדבר, הם צרכני הגדולים) ושכר נמוך. כן, על-פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס), יוקר המחיה בפריפריה הוא לעיתים קרובות גבוה יותר מאשר במרכז; והשכר - נמוך יותר. אגב, זו המציאות בכל מדינה קפיטליסטית בעולם.

ד"ר שלמה סבירסקי: "אינני אוהב את המושג 'פריפריה'. אני מעדיף את השמות המפורשים של מה שעומד מאחוריו: ערבים. מזרחים. כפרים לא מוכרים. תעשיות עתירות ידיים וכיוצא בזה."

ואכן הלמ"ס פיתח כלים ל"מדידת הפריפריה". בכנס שנערך בינואר אשתקד, הציגו אנשי הלמ"ס את "מדד הפריפריאליות", המשלב מימד גיאוגרפי (המרחק מהמרכז - קרי: המרחק מתל-אביב) ואת סוגיית הנגישות למקומות עבודה, השכלה, בריאות ופנאי. זהו מדד מוזר למדי. ירושלים, אחת הערים העניות בישראל, מוגדרת כ"מרכזית מאוד", יחד עם תל-אביב, העשירה ביותר שבין עריה הגדולות של ישראל. מדוע

שורה תחתונה | יעל, ניצן וטל, עבודה סוציאלית שנה א'



בפריפריה יש משהו פחות מפותח תרבותית, היא נתפסת בעינינו כמקום פחות מודרני. זה אנשים שחיים חיים אחרים משלנו. הם פחות מתקדמים בגלל מה שמנחילים להם, לדוגמה לא רואים חשיבות רבה בהישגיות. פריפריה זה

ירושלים היא במרכז? ירושלים מצויה באשכול 4 בדירוג החברתי-כלכלי של משרד הפנים, כאשר אשכול 10 (תל-אביב, למשל) הוא הגבוה ביותר. הסיבות, ככל הנראה, הן פוליטיות. ועוד מ"מדד הפריפריאליות": ברור לכל מדוע העיר רהט מוגדרת כ"פריפריאלית מאוד". אבל ליד רהט, ממוקם היישוב להבים - לא בדיוק "פריפריאלי מאוד", לפחות מבחינה חברתית. להבים הוא "המרכז" בתוך ים של פריפריה. אבל גם יפו, על תושביה הערבים והיהודים העניים, היא פריפריה חברתית בים של "מרכז" - העיר תל-אביב.

סבירסקי סבור שהמושג פריפריה מרגיע כי הוא מגלם בתוכו הסבר לאי-שוויון: מרחק מן המרכז. "זה מרגיע כי כאילו מובן מאליו שמי שרחוק מהצלחת מקבל פחות. מרגיע כי מרחק הוא לא מעשה ידי אדם, אלא עובדה גיאוגרפית."

ייתכן שהפרשנות הרשמית למילה פריפריה מסתירה יותר ממה שהיא חושפת? בהרצאה של ד"ר סבירסקי באוניברסיטת בן גוריון, סבירסקי הזכיר שלפני הרבה שנים נכנס למילון הפוליטי-חברתי המושג: "פערים". לדברי סבירסקי "המושג היה חביב הן על ההנהגה הפוליטית והן על המומחים לענייני עדות. בארץ אף-פעם לא אהבו את המושג מעמד, למרות העבר הסוציאליסטי כביכול. לא רצו לדבר על חלוקת עבודה מעמדית בין יהודים לערבים ובין מזרחים לאשכנזים, אז דיברו על פערים (פערים היה גם הוא מושג מרגיע, כי הוא כיוון לאפשרות של צמצום, של סגירה). ואכן, הרבה מאוד תוכניות ומחקרים והחלטות ממשלה התבססו על המושג של צמצום פערים. זה הוביל לאין סוף ניסיונות למדוד את גודל הפערים, כאשר מדי פעם צץ מישהו שהכריז על סגירת הפערים". סבירסקי סבור שהמושג פריפריה מרגיע כי הוא מגלם בתוכו הסבר לאי-שוויון: מרחק מן המרכז. "זה מרגיע כי כאילו מובן מאליו שמי שרחוק מהצלחת מקבל פחות. מרגיע כי מרחק הוא לא מעשה ידי אדם, אלא עובדה גיאוגרפית. מרגיע כי מרחק גיאוגרפי אינו מעורר דימויים של אי-שוויון, של קונפליקט, של אי-שקט. זה מרגיע משום שזה מסיט את תשומת הלב, במקרה של היישובים הערביים, מהיסטוריה של עימות לאומי, הכוללת מלחמה, גירוש, הפקעת אדמות - נזכור כי הבעיה של קרקעות הבדואים אינה בעיה של מרחק מן המרכז, אלא בעיה של העימות הלאומי המתמשך, שהיום כמו בעבר, בא

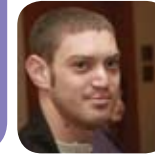
לידי ביטוי במאבק על הקרקעות". ועוד, המושג פריפריה מרגיע כי הוא לא רק מגדיר בעיה, הוא גם מגלם בתוכו פתרון פשוט: כשם שהבעיה היא מרחק מן המרכז, הפתרון מצוי בהתקרבות למרכז. למשל, תוכנית 2015 לפיתוח הנגב. או כביש 6. או כבישים נוספים. כאילו שכבישים הם הבעיה. הפתרון הידוע ביותר, החוזר במרבית התוכניות של העת האחרונה, הוא פיזור המרכז-על-פני הפריפריה, בדמות העברה של "אוכלוסייה חזקה", המצויה, מעצם ההגדרה, במרכז, ופיזור בתוככי הפריפריה, כדי שהפריפריה תהיה דומה יותר למרכז. תוך כדי כך, המושג פריפריה דוחק הצידה פתרונות אחרים: למשל, הסדר סביר של סוגיית קרקעות הבדואים, או הפניית חלק גדול יותר של תעשיות עתירות ידע לדרום או לצפון, או מניעת ריכוז ההון במתחם קטן בקצה המערבי של שדרות רוטשילד. כמו כן, לדברי סבירסקי, "המושג פריפריה מרגיע, כי הוא כופה מראית-עין של מכנה משותף בין כל מי שגר רחוק מהמרכז: אין יהודים ואין ערבים, אין מזרחים ואין אשכנזים. כולם נתונים בסל אחד: להבים ורהט, עומר ושדרות. לכאורה, המושג פריפריה מסייע גם ליצור תדמית מושכת ונעימה של ישראל מגוונת, פלורליסטית, רב-תרבותית, ציורית. כמו בחץ-לארץ, גם בישראל, אם מתרחקים לרגע מן המרכז, מוצאים עניין וגיוון ואפילו מסתורין. הבעיה היא, כמובן, שלהבים ועומר רחוקות מגבולות מחוז תל-אביב, אך דומות מאוד לצפון תל-אביב, בעוד ששכונת התקווה היא מרכזית מאוד, לפי הגדרת הלמ"ס, אך רחוקה מצפון תל-אביב לא פחות מדימונה ורהט". המושג פריפריה מרגיע, גם

המושג פריפריה מרגיע כי הוא לא רק מגדיר בעיה, הוא גם מגלם בתוכו פתרון פשוט: כשם שהבעיה היא מרחק מן המרכז, הפתרון מצוי בהתקרבות למרכז. למשל, תוכנית 2015 לפיתוח הנגב. או כביש 6. או כבישים נוספים. כאילו שכבישים הם הבעיה.

כי הוא מציב מרכז שכל עיקרו מיקום גיאוגרפי. תוך כדי-כך המושג מסייע לטשטש את העובדה שההפרדה ואי-השוויון בפריפריה נקבעים במידה רבה במרכז, מלמעלה, באמצעות מדיניות קרקעות לאומית, אזורי עדיפות לאומית, מדיניות פיתוח כלכלי בלתי-שוויונית, מדיניות ביטחונית".

מקום שמגביל אותך מבחינת האפשרויות שיש לך, למשל תעסוקתית. שנה שעברה חיפשתי עבודה בנרות, אין פה מספיק אופציות של תעסוקה. זה כדור שלג, בגלל זה כל הסטודנטים עוזבים. אם המדינה היתה בוחרת לשים את המרכז ב"ש, ת"א היתה הפריפריה.

אוניברסיטת באר-שבע



רבי לוצס
סטודנט לתואר ראשון. פעיל זו השנה השלישית ב"קרן משה" ביחידה למעורבות חברתית.

יש אנשים המרימים גבה לנוכח השימוש בביטוי "אוניברסיטת באר-שבע" במקום אוניברסיטת בן גוריון בנגב. הפריפריה, ובאר-שבע כמייצגת שלה, נתפסה במשך שנים כמקום שכוח-אל, נחשל ולא מתקדם. במבחן התוצאה, רבים יאמרו שאוניברסיטת בן גוריון בנגב נחלת הצלחה: היא מהווה מוסד אקדמי מבוקש שלומדים בו כעשרים אלף סטודנטים הבאים מכל קצות הארץ, והיא זוכה למיקומים גבוהים במדדי הפופולריות בקרב הסטודנטים. עם זאת, אני סבור שאוניברסיטת בן-גוריון החמיצה דבר משמעותי, על אף ששמה קושר אותה לנגב: בדרך להצלחתה של האוניברסיטה, היא התעלמה כמעט לחלוטין מן העיר שבה היא ממוקמת. כתוצאה מכך, הביטוי "אוניברסיטת באר-שבע" כמעט ואינו בשימוש.

תקוותי היא שהאוניברסיטה תעודד את סטודנטיה להכיר את עירם: בין אם בקורס חובה אודות ההיסטוריה של העיר והאוניברסיטה, בין אם בסדור לימודי בעיר, ובין אם בעידוד מגורי סטודנטים לאו דווקא ב"בועה הסטודנטיאלית". האוניברסיטה, לטעמי, צריכה לפעול לעידוד מעורבות שאינה רק על בסיס עזרה לחלשים, אלא מבוססת על כוונה אמיתית להשתלב, להכיר את העיר ולהיות שותפים לדרך של תושבי העיר והדרום. כולנו: סטודנטים, מרצים ואזרחים יכולים להרוויח מכך.

באתר האינטרנט של האוניברסיטה נכתב כי היא הוקמה במטרה לקדם את פיתוח הנגב. אני סבור כי האנשים שחלמו על פיתוח הנגב ראו בחזונום אלפים מתושבי הדרום הוכשים בה השכלה גבוהה, ובנוסף, הם ודאי קיוו שצעירים ממרכז הארץ יבואו לרכוש השכלתם ב"אוניברסיטת הנגב", יתקעו יתד בבאר-שבע ויסייעו בהפרחת הנגב כולו. בפועל, המצב שונה בתכלית. די במבט על קמפוס האוניברסיטה, כדי להבין את הניתוק שלו מהעיר: גדרות גבוהים ומנוכרים מסביבו, ומאבטחים בכניסה המערימים קשיים על תושבים באר-שבעיים מן המניין להיכנס לשטחו.

האכזבה הגדולה ביותר, לטעמי, היא הניתוק של הסטודנטים מן העיר. הסטיגמות הישנות על באר-שבע זכות ל"עדנה" בקרב סטודנטים רבים. באר-שבע עדיין נתפסת כמקום נחשל ולא ראוי למגורים, ורבים לא שוקלים להישאר בו, ולו שניה מעבר לתקופת לימודיהם. "באר-שבע" הפך לכינוי גנאי ולא לתיאור גיאוגרפי, וכשסטודנט באר-שבעי מדבר עם עמיתו ללימודים הוא זוכה לשמוע ש"הוא לא נראה ומתנהג

כמו באר-שבע", משל יש צורה אחת שבה אמור להיראות ולהתנהג באר-שבעי. הניתוק בא לידי ביטוי גם במגורי הסטודנטים, שמתרכזים בארבע השכונות הסמוכות לאוניברסיטה. כך קורה כי הסטודנטים סוברים שמראן המוזנח של שכונת אלו מאפיין את העיר כולה. למעשה, רוב הסטודנטים מעולם לא יצאו מגבולות "הבועה" ולא התוודעו לשכונות אחרות בעיר שהן חדשות, נקיות ויפות. שיהיה ברור, איני בא להאשים את הסטודנטים בלבד בקוצר ראייה. בפן זה, הסטודנטים הם מדגם מייצג של החברה הישראלית, והדעות הקדומות על הפריפריה נטועות באופן עמוק בחברה הישראלית. זאת הסיבה לכך שהמרחק בין מרכז לפריפריה מתבטא בצורתו הברורה ביותר בדעות הקדומות הרווחות בתוכנו.

תאמרו, אולי בצדק, שאני מקצין ומגזים בדברי, ודוגמא אחת למופרכות טענותי היא שיש באוניברסיטה יחידה למעורבות חברתית הדואגת לערב את הסטודנטים בקהילה, לסייע לאוכלוסיות נזקקות ולקיים מערכת קשרים בלתי-אמצעית עם תושבי העיר. על כך אומר כי היחידה אכן מפעילה פרויקטים מצוינים, אך אי לה לאוניברסיטה אם היא מתגאה בכך שהקשר העיקרי בין סטודנטים ל"מקומיים", הוא בבחינת מערכת יחסים של תורם ונזקק, תומך ונתמך בלבד. תקוותי היא שהאוניברסיטה תעודד את סטודנטיה להכיר את עירם: בין אם בקורס חובה אודות ההיסטוריה של העיר והאוניברסיטה, בין אם בסדור לימודי בעיר, ובין אם בעידוד מגורי סטודנטים לאו דווקא ב"בועה הסטודנטיאלית". האוניברסיטה, לטעמי, צריכה לפעול לעידוד מעורבות שאינה רק על בסיס עזרה לחלשים, אלא מבוססת על כוונה אמיתית להשתלב, להכיר את העיר ולהיות שותפים לדרך של תושבי העיר והדרום. כולנו: סטודנטים, מרצים ואזרחים יכולים להרוויח מכך. אולי הגיע הזמן להחזיר עטרה ליושנה, ולהתחיל להשתמש בכינוי "אוניברסיטת באר-שבע".

הרהורים על גאוות ופריפריה



מאור הורנשטיין
סטודנט שנה ג' במדעי המחשב ופעיל באגודת הלהט"ב בסניף באר-שבע והדרום.

המוסד התומך בהתמודדויות השונות. שנית, כלפי חוץ: הדגשת גדולה של הקהילה וגווניה לשם חידוד הדרישה הפוליטית לשוויון וללגיטימציה.

באר-שבע - פריפריה גאה

באר-שבע, המהווה מוקד משיכה לסטודנטים, קורצת אף לסטודנטים מהקהילה הגאה, שכן, המרחק מהמשפחה מעניק את החופש לחקור את גבולות הזהות המינית והמגדרית ללא הרגשת המבט הביקורתי ולעיתים המוקיע של המשפחה.

אך למרות היקפה הגדול יחסית של הקהילה הבאר-שבעית, גם מחוץ לגבולות הסטודנטיאליים, לא ניתן לפקפק בכך שמרכז-הארץ ותל-אביב בעיקר, הם מקום שבו הקהילה מתרכזת. עם-זאת, דווקא התמהיל הייחודי בבאר-שבע הכולל את המיעוט הכמותי היחסי, האווירה הייחודית בבאר-שבע וההון האנושי שלה, הוא שיצר קהילה גאה, שבאמת ובתמים יכולה להתהדר בכינוי "קהילה". לקהילה הבאר-שבעית מפעלים רבים שהפכו ל"אלמותיים", כמו: התא הסטודנטיאלי הגאה (סג"ל), קבוצת הנוער הגאה והברנעור, מועדון הסרט-הורוד וקבוצת-הקריאה הקווירית. מפעלים חדשים הוקמו בשנים האחרונות: ליין המסיבות "מונרו", הפנינג-הגאוות, הגרסה הבאר-שבעית למצעדי הגאוות, גרייס - חנות למוצרים מוכוונים-קהילה וקבוצת ההורים לאוכלוסיה הגאה. קבוצה זו גם מפעילה את הפרויקט "הורה בקפה", שמשמש אוזן קשבת לכל דורש בעניינים הנוגעים להתמודדויות הנובעות מן השיח לקהילה. לאחרונה נוסף מפעל חדש: פתיחת תא סטודנטיאלי גאה במכללת ספיר.

כל המפעלים של הקהילה הגאה בבאר-שבע יוצרים קהילה, שמצליחה לגבור על הגבולות הפריפריאליים הכפולים, ולהיות קהילה שלא מתיימרת לחקות את הקהילה התל-אביבית, אלא מהווה דגם אחר של קהילה גאה. הקהילה הגאה בבאר-שבע היא קהילה מאוחדת המתפקדת כמשפחה וכגוף חי ובעט, הנלחם למען חברה במאבקהם היומיומיים.

כמו: התא הסטודנטיאלי הגאה (סג"ל), קבוצת הנוער הגאה והברנעור, מועדון הסרט-הורוד וקבוצת-הקריאה הקווירית. מפעלים חדשים הוקמו בשנים האחרונות: ליין המסיבות "מונרו", הפנינג-הגאוות, הגרסה הבאר-שבעית למצעדי הגאוות, גרייס - חנות למוצרים מוכוונים-קהילה וקבוצת ההורים לאוכלוסיה הגאה. קבוצה זו גם מפעילה את הפרויקט "הורה בקפה", שמשמש אוזן קשבת לכל דורש בעניינים הנוגעים להתמודדויות הנובעות מן השיח לקהילה. לאחרונה נוסף מפעל חדש: פתיחת תא סטודנטיאלי גאה במכללת ספיר. כל המפעלים של הקהילה הגאה בבאר-שבע יוצרים קהילה, שמצליחה לגבור על הגבולות הפריפריאליים הכפולים, ולהיות קהילה שלא מתיימרת לחקות את הקהילה התל-אביבית, אלא מהווה דגם אחר של קהילה גאה. הקהילה הגאה בבאר-שבע היא קהילה מאוחדת המתפקדת כמשפחה וכגוף חי ובעט, הנלחם למען חברה במאבקהם היומיומיים.

הקהילה הגאה, כקהילה המתעתדת לאחד קשת רחבה של זהויות מיניות ומגדריות, מתמודדת עם האתגר הפריפריאלי, הכולל היווצרות ההפרדה בין ה"מיינסטרים ההומו-לסבי" לבין פריפריה קהילתית. באומרי פריפריה קהילתית, כוונתי היא לביסקסואליים, קווירים, פאנסקסואלים, טרנסג'נדרים, טרנסקסואלים, ג'נדרקוויים, ביג'נדרים, פוליאמורים, בירס, דתיים, בני-מיעוטים, ואף הומוסקסואלים ולסביות שחורגים מן הנורמות הרגילות.

אתגר זה נובע, בין היתר, מכך שרק בשישים השנים האחרונות ניתנה הגושפנקא לכינון הערב הרב של זהויות לא-הטרנסקסואליות כ"קהילה". כינון הקהילה התאפשר הודות לכך שחברה הבינו את הצורך להתאגד ולהלחם על זכויותיהם.

ניצני כינון הקהילה החלו בארה"ב בפמיניזם הלסבי שהתפתח בשנות השישים, במאורעות סטנוול ב-1969, שגליו המשיכו להדהד גם בשנות השבעים (והם זוכים לתזכורת שנתית באירועי הגאוות), וגם בגילוי האיידס בשנות השמונים. גילוי האיידס גרר דרישה מטעם הקהילה הגאה למחקר וטיפול שוויוני, לאור דחיקתו מסדר-היום הציבורי בעקבות תיוגו על-ידי הממשל האמריקאי כתופעה שולית השייכת לחברי הקהילה בלבד, בהתאם לדעה שרווחה אז.

קהילה פריפריאלית

בישראל מרובת הפריפריות, הקהילה הגאה, המתהדרת בסטטיסטיקה של עשרה אחוזים מהאוכלוסייה, אינה נמצאת בראש הפריפריות מבחינה כמותית; היא מצומצמת יותר במספרה מפריפריות עדתיות, דתיות ומגדריות. לפיכך, נדרש לשאלה מדוע דווקא בפריפריה זו מתחוללים מאבקים בהיקף רחב? התשובה לכך היא שלקהילה הגאה, מהיותה קבוצה פריפריאלית חוצת-גבולות וגאוגרפיים וחברתיים, יש לנראות ולעשייה האקטיבית תפקיד מהותי וכפול. ראשית, כלפי פנים-קהילה: ככלי המגיע לכל פרטיה ומזכיר את קיום

שורה תחתונה | בן, נתניה, חבר מועצת הסטודנטים וסטודנט לניהול מלונאות ותיירות שנה ב'

אני לא חושב שהמדינה מקירה את הפריפריה, המדינה כן מעודדת פיתוח על-ידי הזרמת כספים לפיתוח הנגב והגליל: כמו האוניברסיטה בצפת, תשלום כפול למורים בפריפריה. הממשלה מנסה למשוך אנשים לפריפריה אבל עדיין הנגב לא מיושב, זה חבל, אפשר לעשות פה דברים יפים.



שורה תחתונה | בר, מצפה רמון, גאוגרפיה ופוליטיקה וממשל שנה א'

הדרום לא מרגיש לי כמו פריפריה כי גדלתי כאן. אצלנו במצפה רמון יש בעיה קשה של שרותי רפואה, לדוגמא. במקרה חירום יש צורך לנסוע שעה באמבולנס, מה שמוכיל ישירות ליותר מקרי מוות בדרום במרכז. בעיר פריפריה קטנות רואים גם יותר שחיתות שלטונית, כי זה רחוק.





כיצד אפשר להפוך את הדרום לפחות פריפריאלי

תמר סתר מראיינת את פרופסור רפי בר-אל מהמחלקה למנהל ומדיניות ציבורית.



שתי תכניות הפוכות, והחליט לקבל את התכנית של אנשי משרד האוצר. לאחר שתכניתו נדחתה, בר-אל החליט לסגור את הרשות, בעקבות הבנתו כי הרשות אינה גוף רלוונטי ומשפיע. אגב, הסתבר שהתחזית של בר-אל וצוותו לגבי מיתון הייתה נכונה: המיתון אכן החל בשנת 96 ונמשך עד לעלייתו של ההיי-טק בשנת 98. השאלה הראשונה שהצגתי לבר-אל היא האם הוא חושב שיש פריפריה בישראל. על שאלה זו בר-אל השיב בחיוב ללא צל של ספק.

אתה תופס את כל הדרום כפריפריה? גם את באר-שבע?

"הדרום כולו הוא פריפריה. באר-שבע היא מרכז הפריפריה. כשאני אומר פריפריה, אני מתכוון למונח גיאוגרפי של מרחק, וגם למונחים כלכליים-חברתיים של אוכלוסייה, שנמצאת בפער כלכלי וחברתי מהאוכלוסייה במרכז. בישראל יש שתי מערכות שמתנהלות בנפרד. אני לא אומר שאין קשר בין הדרום למרכז, אך הקשר הוא לא פתוח וחופשי כמו הקשר שבין ת"א להרצליה, ואפילו בין ת"א לרחובות, גדרה, נתניה".

"בישראל יש שתי מערכות שמתנהלות בנפרד. אני לא אומר שאין קשר בין הדרום למרכז, אך הקשר הוא לא פתוח וחופשי כמו הקשר שבין ת"א להרצליה, ואפילו בין ת"א לרחובות, גדרה, נתניה".

פרופסור רפי בר-אל, המלמד במחלקה למנהל ומדיניות ציבורית באוניברסיטה, נולד במרוקו, בקזבלנקה, ובגיל שבע-עשרה עלה ארצה. לאחר סיום לימודי התואר השני בכלכלה בבר-אילן, בר-אל נסע לברזיל, ושם חקר במשך שנתיים אפשרויות של תיעוש אזורים כפריים באזורים העניים ביותר שבצפון מזרח, במסגרת המרכז הישראלי ללימודי הפיתוח. עם חזרתו ארצה, בר-אל המשיך לעבוד במרכז ללימודי הפיתוח, שבמסגרתו הוא חקר את הכלכלה בצילה, ארגנטינה, פרגוואי והפיליפינים. הוא התמנה מאוחר יותר למנכ"ל של המרכז ללימודי הפיתוח, ולאחר שפרש ממנו, התמנה לראש הרשות לתכנון לאומי וכלכלי מטעם הממשלה. בר-אל כיהן בתפקיד זה במשך שלוש שנים עד לסגירתו את הרשות בעקבות האכזבה שנחל בה: כשבר-אל הגיע לרשות לתכנון לאומי וכלכלי, הוא הכין תכנית חמש שנתית לפיתוח ותכנון כלכלי של ישראל, כדי להציגה לפני הממשלה ולקבל ממנה אישור על הצעדים השונים שהוצעו בה. זה היה בינואר 1995, זמן כהונתה של ממשלת רבין. בר-אל הציג את תכניתו לשנת התקציב הקרובה, לאחר שהתקציבאים של משרד האוצר הציגו את תכניתם, שהייתה מנוגדת בתכלית לתכניתו. דוגמא אחת מיני רבות לניגודיות שבין שתי התכניות היא שבעוד שבר-אל חזה מיתון, התקציבאים חזו צמיחה. רבין אמר שהוא לא יכול לקבל

מה יש לעשות בדרום-על-מנת שהוא יהיה פחות פריפריאלי?

"יש שני דברים שיש לעשות בדרום כדי שהאזור יהיה פחות פריפריאלי. דבר אחד הוא קשר פיזי של תשתיות, ואכן התחילו לבנות כבישים יותר רחבים בדרום ובין הדרום למרכז. כביש שש מגיע כבר לבאר-שבע. צריך להיות גם קשר של רכבות. ברגע שהקשר הזה הוא יותר חזק, או יותר זורם, המומנט הזה של בידוד או של ניתוק הדרום מהמרכז, כפי שדיברתי עליו,

"כתוצאה מכללים מעוותים של הקצאת תקציבים של הממשלה בתחום של בניית תשתיות, וגם בתחום של השכלה, יש אפליה לרעה של אזורי הפריפריה. ברגע שתהיינה תשתיות טובות: אזורי תעשייה וכבישים פנימיים, ברגע שהאיכות של ההון האנושי תהיה יותר גבוהה, צינור המעבר יפעל לטובת מעבר של אנשים מהמרכז לפריפריה".

הוא פחות רלוונטי. הדבר השני הוא ניצול הפריפריה באופן טוב יותר. הקצאת תקציבים לפריפריה על-ידי הממשלה. כתוצאה מכללים מעוותים של הקצאת תקציבים של הממשלה בתחום של בניית תשתיות, וגם בתחום של השכלה, יש אפליה לרעה של אזורי הפריפריה. ברגע שתהיינה תשתיות טובות: אזורי תעשייה וכבישים פנימיים, ברגע שהאיכות של ההון האנושי תהיה יותר גבוהה, צינור המעבר יפעל לטובת מעבר של אנשים מהמרכז לפריפריה. במילים אחרות, אם משקיע מהמרכז ירצה לבנות מפעל בפריפריה, הנגישות הפיזית היותר גבוהה שלו לפריפריה, תהפוך את ההשקעה ליותר כדאית".

האם הנגישות של הדרום למרכז היא העניין המרכזי בהפיכת הדרום לפחות פריפריאלי? כי יש כיום, לדוגמה, מענקים למי שמקים מפעל בדרום, ויוזמות כאלו לא משנות בסופו של דבר את המציאות החברתית. אתה לא חושב שהממשלה צריכה לשים דגש על ההון האנושי שקיים בדרום במקום להשקיע מאמצים בהבאת הון אנושי מהמרכז לדרום?

"וודאי שצריך לשים דגש על ההון האנושי בדרום, אבל גם על תשתיות בדרום. שדה-התעופה בנבטים הוא דבר שאנו מדברים עליו כבר חמש-עשרה שנים. אני דיברתי על כך כשעוד לא הרחיבו את שדה התעופה בלוד. זהו

ניצול הפוטנציאל שכיום לא מנוצל בפריפריה". פרופסור בר-אל אינו משתייך לאסכולה הניאו-מרכסיסטית, שמייצגה הבולטים הם ד"ר שלמה סבירסקי, מנהל מכון אדוה, וד"ר אפרים ודויד, עיתונאי שמלמד במחלקה לעבודה סוציאלית ופוליטיקה וממשל בבן-גוריון. על-פי משנתם של סבירסקי ודויד, הפתרונות שבר-אל מציע לצמצום הפערים בין הדרום למרכז, הם פתרונות שמטשטשים את הבעיות האמיתיות שבערות מתחת לפני השטח של החברה הישראלית, שהן: עימות קרקעי המבוסס על קונפליקט לאומי, במקרה של הבדואים, לצד הדרה מכוונת של המרכז את הדרום-על-מנת לייצר כוח-עבודה פריפריאלי זול שיאפשר את קיומו של המרכז השבע. אמנם בר-אל מבקר את מדיניותה של הממשלה בישראל על-כך שאינן מעבירות מספיק משאבים לדרום, ובכך מטפחות את קיומה של פריפריה ענייה ומנושלת בישראל, אך מהראיון עימו בולט היה כי הוא שם דגש על בניית תשתיות המחברות בין המרכז לדרום, ושאיפתו היא שבאר-שבע תהפוך גם היא למטרופולין כתל-אביב, ולא על-ידי שינוי הסדר הכלכלי והחברתי הקיים.

"נכון לעכשיו, מרחב הפעולה של הרשויות המקומיות הוא מצומצם. אין להן סמכויות לבצע דברים. הכללים השונים מוכתבים על-ידי הממשלה המרכזית, כללים כמו: כמה ארנונה הם יאספו ואיזה תפקידים הם רשאים לעשות. המדיניות הכלכלית בישראל היא מאוד ריכוזית. היא לא נותנת סמכויות לרשויות המקומיות. כתוצאה מכך, נוצרות כל מיני שחיתויות ותפקודים לא יעילים ברשויות המקומיות".

מה התפקיד של הרשויות המקומיות בתהליך הפיכת הדרום לפחות פריפריאלי?

"נכון לעכשיו, מרחב הפעולה של הרשויות המקומיות הוא מצומצם. אין להן סמכויות לבצע דברים. כללים השונים מוכתבים על-ידי הממשלה המרכזית, כללים כמו: כמה ארנונה הם יאספו ואיזה תפקידים הם רשאים לעשות. המדיניות הכלכלית בישראל היא מאוד ריכוזית. היא לא נותנת סמכויות לרשויות המקומיות. כתוצאה מכך, נוצרות כל מיני שחיתויות ותפקודים לא יעילים ברשויות המקומיות. במסגרת עבודה ציבורית שלי, במכון הארצי לדמוקרטיה, בניתי עם צוות כלכלנים מודל של מסגרת אלטרנטיבית של שלטון אזורי. מטרתו

שורה תחתונה | נטליה, נתיב הל"ה, הנדסת תעשייה וניהול שנה ד'



בשבילי פריפריה זה מקום שהוא מרוחק מכל מה שצריך. אתה חייב להיות ניד על מנת להגיע למקומות, למשל לביה"ס שלי הייתי נוסעת 40 דקות כל בוקר. בעתיד ארצה לגור בפריפריה. אם כולם יגורו במרכז לא יהיה טעם לפתח את הארץ.

שורה תחתונה | אחי, קיבוץ רמת יוחנן, ביואינפורמטיקה שנה ב'



פריפריה בשבילי זה תרבות שהיא לא כמו מטרופולין, פחות אפשרויות בנושאים של תעסוקה, השכלה וחברה. אני חושב שהמדינה צריכה לנקוט בהעדפה מתקנת כלפי הפריפריה, זה קורה אבל לא בטוח אם במידה מספיקה. כאן אני לא מרגיש בפריפריה, כי האוניברסיטה היא עצמה כמו עיר, אבל המסביב שלה הוא דווקא כן.

כיצד אפשר להפוך את הדרום לפחות פריפריאלי

של הפרויקט היתה שיישובים בתוך אזור הפריפריה בישראל, לאו דווקא בדרום, יעברו לשליטה של שלטון אזורי, שיאפשר לו יתרונות גדולים יותר מהיתרונות של שלטון מוניציפאלי. אני עמדתי בראשות הוועדה שעסקה באזור הדרום. במילים אחרות, תכננו תכנית כלכלית שכללה את כל הערים בדרום, ובמסגרתה

החלט איזה מפעל יוקם איפה כדי לא ליצור תחרות בין הרשויות המקומיות, שתפגע בסופו של דבר בערים השונות בדרום. זו שיטה מוכרת שקיימת בכל מיני ארצות, אבל אצלנו זה לא נקלט".

למה אתה חושב שמנהיגי המחאה הם לא מנהיגים אמיתיים?

"דפני ליף, איציק שמולי, סתיו שפיר הם אנשים צעירים וחסרי-ידע בהובלת מהפכה. לכן הם גם לא ידעו להגדיר יעדים למחאה. היעד של פריפריה לא היה ברשימה שלהם, או שהוא היה, אבל בהערת שוליים. הם היו צריכים לתרגם את דרישותיהם למונחים של מדיניות כלכלית קונקרטיה. ולשם כך צריך להבין בתקציב ציבורי, ובכך הם לא מבינים. צריך להיות להם עניין של סדר-עדיפויות תקציביים, הם צריכים להבין בתמרון בין צרכי ביטחון לחברה, בהקצאות של התיישבות למול פריפריה, במימון של אוכלוסיות דתיות לעומת אוכלוסיות לא דתיות, מימון של אוכלוסיות יהודיות לעומת אוכלוסיות לא יהודיות. יש פה בדרום בעיה אדירה של בדואים שעוד אף-אחד לא קבע מדיניות לגביהם".

"דפני ליף, איציק שמולי, סתיו שפיר הם אנשים צעירים וחסרי-ידע בהובלת מהפכה. לכן הם גם לא ידעו להגדיר יעדים למחאה. היעד של פריפריה לא היה ברשימה שלהם, או שהוא היה, אבל בהערת שוליים".

מה הם הצעדים הראשונים שצריך לעשות כדי לצמצם את הפערים בין המרכז לדרום?

"הנושא של נגישות, שירותים, והיכולת להפעיל עסקים קטנים בצורה יעילה הוא מאוד חשוב. אם את הולכת לבנק לבקש הלוואה, הבנק יעדיף לתת הלוואה למי שיש לו כסף כי הבנק לא רוצה להסתכן. חברה קטנה לא נחקרת על-ידי הבנק כי מראש הבנק לא רוצה להשקיע את המשאבים שלו בחקר הסיכויים הכלכליים השונים של העסק הקטן, והבנק יעדיף לחקור את העסק הגדול. כך נוצר מצב שבו הבנק לא יודע להעריך נכון מהם סיכויי העסק הקטן להצליח. ואילו את החברה הגדולה הבנק חוקר מלפני ולפנים. זה עיוות. זו אפליה לרעה של המסכנים. ככה נוצרים מצבים שבמקום לסגור פערים מרחיבים פערים. לכן הגברת הנגישות, בנוסף לחינוך, היא זאת שיכולה לצמצם את הפערים".

"מסיבות פוליטיות. אני אתן לך דוגמא ספציפית: אני עמדתי בראשות ועדה של איחוד רשויות בדרום, והצעתי אפשרויות של חיבור רשויות בין רשות מקומית לאזורית. ושם ההצעה לא עברה. והכל מסיבות של פוליטיקה. אנשים רוצים להיות בעלי הבית, לשלוט, להיות בעלי יכולת למנות את המקורבים שלהם. היו לי תקוות לגבי הוועדה הזאת, כי שר הפנים של אז, פורז (אברהם פורז) ממפלגת שינוי - (ת.ס.), רק נכנס לפוליטיקה והוא לא היה מחויב לאף-אחד. אבל גם הוא תפס רגליים קרות לבסוף".

האם אתה חושב שמחאה החברתית האחרונה בקיץ יכולה לעזור לפריפריה?

"כן, למרות שהיא לא עסקה בפריפריה. המחאה

חשבון פשוט

הדס אלזני

המושג רמה חברתית-כלכלית ביחידה גאוגרפית מסוימת מבטא שילוב תכונות בסיסיות של האוכלוסייה באותה יחידה. היבטים מרכזיים המרכיבים את הרמה החברתית-כלכלית של תושבי יחידה גאוגרפית הם המקורות הכספיים של התושבים, תחום הדירה, רמת מינוע, חינוך והשכלה, מאפייני תעסוקה, אבטלה ועוד. המדד נועד לסייע בעיקר בעיצוב מדיניות ממשלתית ובתכנון הקצאת משאבים לרשויות.



בטרשים ניתן לראות שבמחוז הדרום, מרבית הרשויות ממוקמות באשכולות הנמוכים-בינוניים, 1 עד 4, למעט שלושת יישובי הלון של באר-שבע: עומר, מיתר ולהבים. גם במחוז הצפון כ-84% מהמועצות המקומיות והעיריות מצויות באשכולות הנמוכים-בינוניים, 1 עד 5 ברמה החברתית כלכלית. במחוז המרכז לעומת זאת, כ-68% מהרשויות מצויות באשכולות הבינוניים-גבוהים, בין 6 ל-10.

תוחלת החיים הממוצעת:
תל אביב: 79.5 | באר שבע: 77

שיעור האבטלה:
תל אביב 4% | באר שבע 7.1%

שכר ממוצע (2008):
תל אביב 7,780 ₪ | באר שבע 5,300 ₪

שיעור זכאים לבגרות:
תל אביב 65% | באר שבע 56%

שיעור בעלות על מחשב:
תל אביב 71% | באר שבע 52%

שיעור תמותת תינוקות מכל 1000 לידות:
תל אביב 4 | באר שבע 9

מספר מיטות אישפוז ל-1000 נפש:
תל אביב 2.66 | בדרום 1.5 | בצפון 1.6

מספר עמדות ניתוח ל-100,000 נפש:
תל אביב: 7.8 | בדרום 3.2 | בצפון 3.5

מקורות: הלמ"ס, השמאי הממשלתי, משרד התמ"ת, מינהל מחקר וכלכלה.

שורה תחתונה | גיל, נהריה, הנדסה כימית שנה ב'



ראיתי פעם מצגת מעניינת על כך שהאוכלוסיה הישראלית הולכת ומתכנסת בתל אביב. אם אנחנו לא רוצים שהמדינה שלנו תישאר רק תל-אביב, עדיף לכולנו לפתח גם אזורים אחרים בארץ. לדעתי המשך קיום הפריפריה הכרחי לקיום המדינה.

שורה תחתונה | הילה, הרצליה, עבודה סוציאלית שנה ב'



בתור תושבת המרכז לא היה לי הרבה מה לחפש בדרום, אם לא הייתי באה ללמוד בבן גוריון. מפריע לי, לדוגמא, שאין תחבורה ציבורית מספיק נוחה, שהקולנוע, הסופר והמסעדות נסגרים מוקדם. פריפריה זה בין היתר המרחק מתל אביב, מצד שני, מעניין למה חיפה לא נחשבת פריפריה בניגוד לבאר שבע?

וביניהן

יעל שדות תוהה מה המרחק האמיתי בין תל-אביב לבאר-שבע



יעל שדות
סטודנטית לספרות ומגדר
שנה ג'. חונכת בפר"ח.

מה קורה ביחידה?

שבת עיון של תכנית הדירות הפתוחות

ב-14-13 בינואר התקיימה בקיבוץ גלאון שבת העיון של תכנית הדירות הפתוחות, כמאה סטודנטים חברי התכנית יצאו לסמינר בנושא התקשורת והשלכותיה על החברה. הסטודנטים דנו והעמיקו בסוגיות כגון, מהם יחסי הגומלין בין התקשורת לחברה, אילו השפעות קיימות, עד כמה התקשורת מעצבת מציאות, הסכנות והאפשרויות בכך ועוד. הגיעו להרצות במהלך השבת חר"כ דניאל בן סימון, העיתונאי בן דרור ימיני, הפרופ' דב שנער והיוצר הדוקמנטרי תומר היימן.

מבצע צביעת דירות קשישים ונזקקים לקראת הפסח

כמידי שנה גם לקראת פסח הקרוב תארגן תכנית הדירות הפתוחות מבצע רחב היקף לצביעת דירות קשישים ונזקקים בבאר שבע. המבצע יתקיים בין התאריכים 20/3 - 3/4 בשכונות ג', ד' ו"א. אל חברי תכנית הדירות הפתוחות צפויים להצטרך כ-600 סטודנטים מתנדבים. דרכי ההרשמה למבצע יפורסמו בתחילת מרץ באתר האוניברסיטה ובהודעות מייל לכלל הסטודנטים. במבצע האחרון נצבעו 68 דירות, היעד השנה הינו לפחות 75 דירות. נשמח לראותכם איתנו.

מספר מקומות פנויים בתכנית הדירות הפתוחות

הזדמנות נדירה להצטרף לתכנית הדירות הפתוחות בסמסטר ב'. כל מי שמעוניין לחוות חוויה חברתית אמיתית וישירה, לגור בשכונות הוותיקות (ג', ד', ו"א) להעביר פעילויות שוטפות לטובת הקהילה ולהיות חלק מקבוצה מגובשת ומאמינה בשינוי מוזמן להגיש את מועמדותו. פרטים נוספים ניתן למצוא באתר היחידה למעורבות חברתית ובטלפון 08-6461788.

מידע נוסף אודות היחידה למעורבות חברתית ותכניתיה תוכלו למצוא באתר היחידה:
<http://web.bgu.ac.il/Units/cau>



מכירים את הרגעים האלה בחיים שבהם בא לכם פשוט להתכווץ מבושה, להיעלם, להיבלע באדמה? דמיינו שהדבר מתרחש בליל הסילבסטר באוניברסיטת תל-אביב, בתור צפוף וארוך מאוד [!]. לשירותי הנשים. לכאורה, לא קרה בתור שום דבר חריג. המתנתנו,

רק בתחילת הערב צחקנו מכך שבטח נהיה בין המעטים בקהל שאינם תל-אביבים, אז איך קרה שעכשיו אני דומעת מאותה הסיבה בדיוק, ומתביישת, ורוצה הביתה.

עשיתי את שלי ויצאתי בשלום. עם דמעות בעיניים. ס' חברתי הביטה בי בפליאה, מנסה להבין מה קרה ולאן נעלם החיוך שהיה מרוח על פני רק לפני רגע. ניסיתי להסביר לה, אך הרגשתי שאני לא מצליחה. הרי רק בתחילת הערב צחקנו מכך שבטח נהיה בין המעטים בקהל שאינם תל-אביבים, אז איך קרה שעכשיו אני דומעת מאותה הסיבה בדיוק, ומתביישת, ורוצה הביתה. איך להסביר לה שפתאום באמצע התור הרגשתי כמו בחלום הנורא ההוא, רק שבמקום לעמוד עירומה מול כל הכיתה לבשתי את מיטב מחלצות הכפר שלי, כולל העשב בשיער. איך להסביר לה שפתאום הרגשתי כמו מישהי שגם אם תתאמץ ותמשיך לנסות, אין סיכוי שתוכל להראות כמו הבנות האלה, להתנהג כמוהן, לסחוב על כתפיה את הפוזה הזו באותו חן בלתי-מתאמץ (האמנם?).

אם אני מכריחה את עצמי להתעמת גליונות [נחוצות, בטח שנחוצות] עם סוגית "תל-אביב ואני", יוצא שהיחס שלי לסוגיה הוא בעצם הרבה יותר אמביוולנטי מדטרמיניסטי, ובטוח שאמביוולנטי יותר מכפי שנוח לי להודות. לא גרתי בתל-אביב מעולם, אך את מרבית חיי העברתי לא רחוק מדי ממנה, סידור שהיה מאד נוח לשתינו. את מערכת היחסים שלי עם העיר ניתן להגדיר בתקופות מסוימות כיחסי אהבה-שנאה, בתקופות אחרות כיחסי שנאה-שנאה, ובימים גשומים במיוחד כיחסי אדישות-אדישות. אין לי רצון להפיל את עצמי למלכודת ההכללות הגסות ולנסות להגדיר מה זה

"תל-אביב" או "תל-אביבי". התחושה שלי תמיד היתה שמדובר במכלול תכונות, שכאמור אין לי אותו, באיזו מילת קוד למרחב אחר שפשוט לא הגיעה אלי, אפילו שאני במרחק של פחות משעה נסיעה. אותו מרחק נדמה בעיני פעמים רבות כמשהו שלא בהכרח אפשר לגשר עליו בניסיעה, שכן הקיום שלו הוא גם, ואולי בעיקר, במקרה שלי, במרחב אחר, בראש, בתחושה של חוסר שייכות למקום, להוויה.

לברית הנגב, אם יורשה לי להתוודות, לא הגעתי מטעמים אידיאולוגיים מוצהרים של הפרחת השממה והנבטת הפריפריה, אלא פשוט בגלל שהרגשתי יותר נוח להיות פה מאשר בכל מקום אחר. כיוון שאמביוולנטיות היא דפוס חוזר אצלי, גם היחס לבאר-שבע נע מבחינתי בין חיבה ושמחה על המרחק מהמרכז, מלב ההתרחשות הכאוטי-כמעט, לבין תחושה של תסכול מאותה הסיבה בדיוק. אני נהנית מכך שבאר-שבע היא מקום של עשייה

את מערכת היחסים שלי עם העיר ניתן להגדיר בתקופות מסוימות כיחסי אהבה-שנאה, בתקופות אחרות כיחסי שנאה-שנאה, ובימים גשומים במיוחד כיחסי אדישות-אדישות.

קצת אחרת, של חיים בקצב אחר, אבל לפעמים בא לי שהחיים האלה יהיו יותר קרובים למרכז, או לפחות יישארו פתוחים עד שעות קצת יותר מאוחרות.

כפי שניתן להבין מדברי (אני מקווה שניתן, כי אחרת אני קצת בבעיה), המרחק בין מרכז לפריפריה לטעמי הוא מנטלי ופסיכולוגי לא פחות - אם לא יותר - מאשר פיזי. מאותה הסיבה בדיוק המרחק הזה גם לא מוחלט. הקיום שלו בכמה מרחבים שונים הופך גם את אפשרויות ההתמודדות עמו למגוונות. אם תשאלו אותי מהי האפשרות שתמצא חן בעיני, אדבוק בנחישותי האמביוולנטית ואבקש לקבל את הקוד לתל-אביב אבל גם את המפתחות לבאר-שבע, לחיות בשני מקומות וגם באף-אחד מהם. מדי פעם לבכות בתור לשירותים ולהזכיר לעצמי שזה רגע חולף ואחריו חוזרים לרקוד. יש פלייליסט משובח לאמביוולנטיים.

שורה תחתונה | טל, באר-שבע, עובד ביטחון


בתל-אביב יש יותר מקומות לצאת אז יותר כיף שם, אבל בסופו של דבר סבבה לי בבאר-שבע, החברים שלי פה, לא הייתי רוצה לגור במקום אחר. חוץ מארה"ב, שם הכי טוב.





זה הזמן להצטרף לשורת הכותבים האיכותיים שלנו!

מעורב, עיתון היחידה למעורבות חברתית בבן גוריון, נמצא כאן כדי לשים על השולחן את הנושאים הכי בוערים, מורכבים ונוגעים ולתת במה לקולות החברתיים השונים בקמפוס. נשמח לפרסם דעות מכל גוני הקשת החברתית ומכל קצוות החברה בנושאים חברה, כלכלה, מעורבות חברתית ועוד.

כותבים/מאיירים,
רוצים להיות חלק מהעיתון?
כתבו לנו עכשיו:
tamar.setter@gmail.com
hadas.ltd@gmail.com
מעורב 

נמאס לכם להתעצבן ולשמור בבטן?

רוצים שכל העולם ידע מה אתם חושבים על החברה שלנו?

יש לכם רעיון איך לפתור את בעיות האנושות?

כותבים למגירה והיא לא עונה?

טרזאט